

od jutra do večera proti solncu, kakor postavim, posebno solčna roža, povijavke i. t. d. Vsaka stvar želi in se veseli svetlobe; le hudobni ljudje tavajo po temi zato, ker delajo hudo in se bojé belega dneva, kateri bi pokazal in razodel njih hudobije. Apostelj opominja: „Verzimo od sebe dela temè, in oblecimo orožje svetlobe. Kakor po dnevu pošteno hodimo!“

Šolska letina.

Rad se vdeležujem šolskih spraševanj, ker to je sploh učitelju koristno; večkrat se kaj lepega naučim in zgledujem nad pridnostjo svojih šolskih tovaršev, včasih pa Boga zahvalim, pa vendar ne tako iz ošabnosti, kakor evangelijski farizej; prav nerad pa od téh očitno govorim. Presojevati kakošno je bilo spraševanje tu ali tam, to gre preč. g. g. šolskim prednikom. Ker pa vendar »Tovars« vsako leto nekoliko omeni šolskih spraševanj, stori pa to iz tega namena, ker bi rad dobri reči ali tako ali tako koristil, spominjaje se besed Modrega: »Hvali pravičnega, sedemkrat bo boljši; hvali nespametnega, sedemkrat bo slabejši.« Ker tedaj »Tovars« v tej reči svoje stajališče očitno naznanja, naj spregovori še nekoliko o tem. — V Polhovem Gradcu je bilo očitno šolsko spraševanje 28. preteč. m. Vseh skupaj je bilo otrok 133. Nekaj iz med njih domá iz daljnih vasi, je v šolo hodilo le po dvakrat na teden. Dasiravno pa otroci niso prav pridno v šolo hodili, je bilo spraševanje v vsakem oziru izverstno. G. učitelj ima lep dar od Boga, ter umé prav z lepo in prijetno besedo podučevati in spraševati. Če je že bilo spraševanje vse izverstno, naj bolj dopadali so mi pa lepi spisi. Razun listov za poskušnjo vidili smo teke, kakor jih je preč. knezoškofijstvo priporočevalo in tudi druge vaje v pisanji n. p. opravilne spise vse tako lepo in snažno, da se iz tega lahko posname, da je bil učitelj nevtrudljiv v splošni svojih dolžnost. Tudi iz sadjoreje so otroci dobro odgovarjali, svoje umetnosti pa nam vendar djansko niso pokazali, in poslednjič so ene pesmice zažvergoleli. Razun družih visokočastitih gospodov duhovnov bila je tudi pričujoča blagorodna zlahtna gospoda iz grajsčine, ter se veselila nad dobrimi odgovori mladine in pridnim otrokom darila delila. Visoka aristokracija je ponižna; prevzetni so le veterinjaki.

Dasiravno pa sedaj, kakor pravijo, Gradčani niso za šolo vneti, vendar ne more drugače priti, da bodo v nekterih letih šoli vdani. Spoštovanje in ljubezen se počasi, počasi pridobiva, pa hitro zgublja. Tako neobčutljiv in vnemaren pa vendar ni naš kmet, da bi ne spoznal, kaj je njemu in njegovim otrokom na korist. Le pametno in previdno naprej, vse se bo sčasoma zboljšalo.

V Cerknici je bilo šolsko spraševanje 30. preteč. m. Učencev je bilo v vsakdanji in nedeljski šoli 348. Učenci niso prav pridno šole obiskovali, pa sej ste tudi šolski izbi veliko premajhne za tolikošno število otrok. Otroci pa so vendar pokazali, da so bili dobro podučevani. Nad nevtrudljivim gospodom nadučiteljem ima sleherni učitelj lep zgled v posnemanje in spodbudo.

Otroci v njegovi šoli so brali lepo glasno in umevno; kar so brali, so lepo razlagovali. Učitelj pa vprašanje tako določno in točno zastavlja, da otrok ne more drugače, kakor prav odgovoriti. Čez vse je pa učitelj pokazal svojo didaktično izurjenost pri številjenji. Otroci so naloge po več načinih izdelovali in pokazali, da so se prav temeljito naučili iz glave in s številkami števili. Kakor rečeno, ste šolski izbi veliko pretesni, in Cerknjani so postavili v sredi terga novo šolsko poslopje, dosti prostorno za šolo! le škoda, da so pri zidanji tega poslopja čisto pozabili na učitelje, kajti poslopje nima ničesar družega, kakor dve izbi za šolo. Prihodnje leto spomladi utegne se mladost preseliti v novo šolo; in potem bodo zanesljivo stari otroke bolj pridno v šolo pošiljali. Sej je vendar to nemogoče, da bi bili Cerknjani tako vnamarjeni za šolo, ker imajo tako skerbnega šolskega prednika in marljivega učitelja; vzrok slabega obiskovanja je le začasen. Pri novi šoli je tudi prostor za vertno šolo. Nadjamo se, da bo šola imela v prihodnje drevno šolo in razširjala po cerkniški fari sadjoreje, kar bi bilo za ta kraj sila koristno in potrebno; homci okoli Cerknici so goličane, le sim ter tje raste kakošen lešjev germ.

31. p. m. je bilo šolsko spraševanje v Begunjah pri Cerknici. V šolo vpisanih otrok je bilo 109. Učitelj je otroke posebno v številjenji izuril. Otroci so se tudi vadili petja in sadjoreje. — Kakor se vidi, so otroci v teh krajih zeló brihtne glave in lepih dušnih darov. Šola v Begunjah je novo poslopje, ali viditi je, kakor da bi bila stara kakih 100 let. Kdor je to poslopje stavil, ni imel prav jasno v glavi, zato pa je pri šoli toliko oken napravil, da otrokom kar pogled jemlje, kedar se solnce od popoldanje strani v šolo uprè.

Kratkočasnica.

Sosed: „Zakaj pa se sedaj v vročini ne hodite kopat, gospod učitelj?“

Učitelj: „Mi žep ne dovoli.“

Sosed: „Kako govorite, da vas ne razumim?“

Učitelj: „To je tako le: kedar se človek skoplje, je lačen in dvakrat več sné, kakor sicer; jaz pa imam v žepu komaj za eno jed denarja; tedaj se ne morem kopati.“

Novice.

Iz Maribora. 24. t. m. se bode tukaj obhajala slovesna beseda v spomin neumerlih zaslug Slomšekovih, pri kateri se bodo pele rajnkega mile pesmi. K tej besedi bodo gotovo hiteli vsi, katerim je Slomšek v blagem spominu.

Iz goriške nadškofje se „Tovarsu“ med drugim tudi to le piše: „Šola v Komenu na Krasu je čisto slovenska; dva učitelja, oče in sin tam podučujeta. Mnogo hvalevrednega se pripoveduje od mladega učitelja; naj mu to zvišuje gorečnost v njegovem poklicu! Slovenci po Krasu se verlo poganjajo za šolsko omiko. Soseske so si

Otroci v njegovi šoli so brali lepo glasno in umevno; kar so brali, so lepo razlagovali. Učitelj pa vprašanje tako določno in točno zastavlja, da otrok ne more drugače, kakor prav odgovoriti. Čez vse je pa učitelj pokazal svojo didaktično izurjenost pri številjenji. Otroci so naloge po več načinih izdelovali in pokazali, da so se prav temeljito naučili iz glave in s številkami števili. Kakor rečeno, ste šolski izbi veliko pretesni, in Cerknjani so postavili v sredi terga novo šolsko poslopje, dosti prostorno za šolo! le škoda, da so pri zidanju tega poslopja čisto pozabili na učitelje, kajti poslopje nima ničesar družega, kakor dve izbi za šolo. Prihodnje leto spomladi utegne se mladost preseliti v novo šolo; in potem bodo zanesljivo stari otroke bolj pridno v šolo pošiljali. Sej je vendar to nemogoče, da bi bili Cerknjani tako vnevarjeni za šolo, ker imajo tako skerbnega šolskega prednika in marljivega učitelja; vzrok slabega obiskovanja je le začasen. Pri novi šoli je tudi prostor za vertno šolo. Nadjamo se, da bo šola imela v prihodnje drevno šolo in razširjala po cerkniški fari sadjoreje, kar bi bilo za ta kraj sila sila koristno in potrebno; homci okoli Cerknici so goličane, le sim ter tje raste kakošen lešjev germ.

31. p. m. je bilo šolsko spraševanje v Begunjah pri Cerknici. V šolo vpisanih otrok je bilo 109. Učitelj je otroke posebno v številjenji izuril. Otroci so se tudi vadili petja in sadjoreje. — Kakor se vidi, so otroci v teh krajih zeló brihtne glave in lepih dušnih darov. Šola v Begunjah je novo poslopje, ali viditi je, kakor da bi bila stara kakih 100 let. Kdor je to poslopje stavil, ni imel prav jasno v glavi, zato pa je pri šoli toliko oken napravil, da otrokom kar pogled jemlje, kedar se solnce od popoldanje strani v šolo uprè.

Kratkočasnica.

Sosed: „Zakaj pa se sedaj v vročini ne hodite kopat, gospod učitelj?“

Učitelj: „Mi žep ne dovoli.“

Sosed: „Kako govorite, da vas ne razumim?“

Učitelj: „To je tako le: kedar se človek skoplje, je lačen in dvakrat več sné, kakor sicer; jaz pa imam v žepu komaj za eno jed denarja; tedaj se ne morem kopati.“

Novice.

Iz Maribora, 24. t. m. se bode tukaj obhajala slovesna beseda v spomin neumerlih zaslug Slomšekovih, pri kateri se bodo pele rajnkega mile pesmi. K tej besedi bodo gotovo hiteli vsi, katerim je Slomšek v blagem spominu.

Iz goriške nadškofje se „Tovarsu“ med drugim tudi to le piše: „Šola v Komenu na Krasu je čisto slovenska; dva učitelja, oče in sin tam podučujeta. Mnogo hvalevrednega se pripoveduje od mladega učitelja; naj mu to zvišuje gorečnost v njegovem poklicu! Slovenci po Krasu se verlo poganjajo za šolsko omiko. Soseske so si

šole pozidale, in radovoljne plačujejo svoje učenike, čeravno jih uboštvo tare. Kraški Slovenci so sploh prebrisane glave, in umejo poljedelstvo in obertnost. Nekteri starši o poletinskem času ne pošiljajo otrok v šolo; vzrok temu je uboštvo in nevednost, ker jim ne morejo omisliti potrebnih knjig in šolskega orodja. Bil sem tudi v Škerbini in obiskal tam novo sozidano cerkev. Kaj lepa je; stala je nad 8000 fl. Vaščani, dasiravno jih tereje hude letine, so z veseljem vse dali in storili, česar je bilo treba, da se hiša božja postavi. Premilostljivi nadškof goriški so jo letos blagoslovili, in o tej priliki delili zakrament sv. birme. Pri tej slovesnosti so 4 g. g. bogoslovci prav lepo in ganljivo peli slovenske pesmi Bogu na čast in na slavo matere božje“.

Iz Ospe v Istrii. *) — Malokdaj ali še celò nič se v „Uč. Tovaršu“ od naših učiteljev ne bere. Kaj more vzrok tega biti? **) Izhaja v Terstu pedagogični letnik v laškem jeziku, kateri je prišel pretekli dve leti zaporedoma na svitlo. Bode morebiti kdo rekel, da v njega dopisujejo; ali kako bodo dopisovali, ker izhaja samo enkrat na leto, in letos ga še ni na svitlo. Zapopadel je mnogo važnih šolskih reči, in na koncu so mu bile pridjane šole vsega Primorja, z gospod duhovnimi, šolskimi ogledniki in učitelji. — Šola v Ospi je bila osnovana v letu 1821., — v kateri se je podučevalo v nemškem in le malo v slovenskem jeziku. Pervi učitelj je bil tu g. Anton Paher, ki je učil do leta 1825.; do l. 1828. je učil g. Miha Tomšič; do l. 1832. g. Jože Martinak; do l. 1833. g. Ivan Jenčič; do l. 1837. g. Janez Cesar; do l. 1843. g. Janez Božič; do 1850. zopet g. Janez Cesar. Od leta 1850. do l. 1863. so bili postavljeni g. duhovni učitelji.

Vzrok, da so se učitelji tako pogostoma verstili je, ker večina tistih je v bližnje mesta ali pa v terzaško okolico prišla. V letu 1821. je šolo obiskovalo 40 učencev in 1 učenka; sedaj hodi v vsakdanjo šolo 48 učencev in 52 učenk, v nedeljsko pa 18 dečkov in 30 deklic.

Učenci so (kakor se v marsikterem imeniku vidi) od začetka zmiraj neredno in nemarno v šolo hodili; taka se tudi sedaj godi. Pozimi ne morejo učenci pridno hoditi zavoljo slabega vremena, spomladi in poleti jih pa starši domá za delo prideržujejo. Plača tukajšnjim učiteljem je povsod 300 gold., vender se pa vsi pritožujejo, da komaj shajajo, ker je živež in obleka draga. Novih šol se po Istri dokaj snuje, da bi si ljudstvo potrebno omiko dobivalo. Naj Bog blagoslovi to početje! ***)

G. Grossmann.

Iz Ljubljane. Razpis preč. ljubljanskega knezoškof. konzistorija 4. t. m. pod št. ¹¹²⁶/₁₇₉ naznanja, da **bo 26. in 27. t. m. konzistorno spravevanje** za nastopne učitelje, kateri naj dobro izurjeni v vseh učiteljskih rečeh poprej pri okrajnem šolskem

*) Zakasnjeno.

**) „Tovarš“ vedno terka dopisnikom na vrata, pa, žalibog! le malo kdo ga hoče slišati. Šola, učitelj in njih „Tovarš“ imajo enako osodo.

***) Prosimo, pišite nam še kterikrat kaj iz vaših krajev.

Vredn.

ogledništvu opravijo postavno spraševanje in potem 26. t. m. zjutraj ob 8 uri pridejo v konzistorno pisarnico v Ljubljano.

— Tisto novico, ki jo je „Tovars“ v 15. l. t. l. posnel po „Oesterr. Schulbote“, in povedal, koliko učencev je hodilo leta 1864. v vse ljudske šole na Kranjskem, — danes po gotovem viru tako le popravimo: leta 1864. je v glavne šole hodilo 5.109, v male šole pa 23.450, tedaj vkup 28.559 otrok, pa ne po „Schulb.“ 23.450, kjer so učenci glavnih šol po zmoti izpusčeni. Iz tega se še ložeje razvidi, kaj in koliko je imela tista muhasta novica v „Laibacherici“ o rekrutih v sebi.

— G. Fr. Peterlin-Sreboški naznanja, da misli v Vel. Laščah na Dolenskem z novim letom vsake dva mesca v vezkih dajati na svitlo lepoznanško podučno knjigo pod imenom „Domačin“. Naročnina (za 6 vezkov 2 gold., posamn. pa 40 kr.) naj se pošilja gosp. pisatelju vsaj do konca tega mesca.

— Vodstvo mestne glavne šole pri sv. Jakopu v Ljubljani je dobilo te dni od slavne mestne županije slovensko pohvalo, kakor je bila 14. avg. t. l. v seji mestnega odbora izrečena mestni glavni šoli.

— Kdaj se začnejo gimn., realk. in norm. šole, še ni določeno. V mestni glavni šoli pri sv. Jakopu pa se začne šolsko leto po navadi 2. oktobra t. l.

— 26. t. m. se je namenilo nekoliko Dunajčanov priti v rojstni kraj barona Jurja Vega v Zagorice, v moravski fari na Gorenškem, ker ta dan, t. j. 26. sept. 1802, je bil učeni Vega, naš slavni rojak, utopljen v Donavi. To milo obletnico hočejo častitelji Vegovi tako obhajati, da napravijo spominek na njegovi rojstni hiši, in da opravijo zanj zadušnice v tamošnji cerkvi sv. Križa. Slava!

Razpis služeb šolskega učenika in organista.

Pri fari v Dolini poleg Tersta, v koperskem okraji, je služba šolskega učenika in organista izpraznjena, in s tem naznanilom razpisana. Plača za te dve službi je, zraven prostega stanovanja v šolskem poslopij v dnarjih 315 f. a. v. iz cerkvene kase, in prosti pober o bendimi v vinu in mesca novembra drugih pridelkov.

Kdor želi to službo dobiti, naj se do 10. oktobra tega leta v poštne prosth pismih in na srenjsko predstojništvo v Dolini obrne s prošnjo, pri kateri more biti kerstno pismo, spričevanje terdnega zdravja in lepega zaderžanja, pedagoške šole, umetnosti za orglanje, petje, sadjorejo in znanje slovenskega, nemškega in laškega jezika.

V Laškem (Tüffer), na Štajarskem, je izpraznjena učiteljska služba v I. in II. razredu. Učitelj mora zraven navadne zmožnosti za male šole posebno tudi dokazati, da je izurjen v godbi, posebno v petji, in mora biti neoženjen. Plače je 300 gold. na leto in prosto stanovanje. Prošnje naj se ravnaajo in oddajajo do 30. t. m. šolskemu oddelku (Schulconcurrrenz - Ausschuss) v Laškem.

Listnica. G. J. J. v Šentpetru: Ponujate nam na prodaj več tečajev „Uč. Tov.“ Mi ga imamo še sami dovolj na prodaj; tedaj ne moremo Vaši ponudbi zadovoljiti.

Odgovorni vrednik:
Andrej Praprotnik.

Natiskar in založnik:
Jož. Rudolf Millo.